

Erich Maria **Remarque** (22. 6. 1898 Osnabrück v severozápadním Německu (Dolní Sasko) – 25. 9. 1970 Locarno ve Švýcarsku)

Německý spisovatel (vlastním jménem Erich Paul Remark; nové prostřední jméno přijal jako památku na matku, u příjmení se vrátil k jeho starší formě), **představitel demokratického proudu německé literatury 20. století, světoznámý pro ty své romány, které reagují na obě světové války a související témata (emigrace aj.)**. Někdy bývá uváděn jako **evropský souputník americké Ztracené generace** mladých lidí, které ovlivnila pochmurná zkušenost z let První světové války.

Erich Maria Remarque pocházel z rodiny kniháře. Studoval na učitele základní školy a již tehdy učinil své první spisovatelské pokusy. V r. 1916, tedy v 18 letech, **narukoval do armády císařského Německa** a v r. 1917 bojoval na **západoevropské frontě**; v boji byl vážně zraněn.

Po válce rychle vystřídal řadu zaměstnání (byl učitelem, obchodním cestujícím, automobilovým závodníkem, novinářem...). V r. 1925 se oženil s tanečnicí Ilse Juttou Zambonaovou (1901 – 1975), ale v r. 1930 se rozvedli. V r. **1929** vyšel Remarqueův první – a nejvýznamnější – **román Na západní frontě klid**, který se odehrává za První světové války a je silně autobiografický. V atmosféře demokratické německé **Výmarské republiky** kniha, jež realisticky líčí drastickou zákopovou válku, zaznamenala ohromující čtenářský úspěch (tehdy prodáno téměř půl milionu výtisků). Volné pokračování **Cesta zpátky** (1931) již nebylo tak působivé, ale

Remarque jím posílil svou finanční nezávislost a přestěhoval se do **Švýcarska**.

Když v r. 1933 v Německu uchvátili moc válkychtiví **nacisté** v čele s Adolfem Hitlerem, **zakázali Remarqueovy knihy** jako nevlastenecké, a dokonce zorganizovali jejich veřejné pálení. V r. 1938 zbavili Remarquea německého občanství. V témže roce se Remarque znovu oženil s Ilse Juttou, aby jí umožnil vystěhovat se do Švýcarska, a v r. 1939 oba přesídlili do **Spojených států**. V r. 1943 nacisté popravili Remarqueovu sestru Elfriede. Remarque a Ilse posléze získali americké občanství, ale znovu se rozvedli (1957) a Remarque se r. 1958 oženil s filmovou hvězdou Paulette Goddardovou (1910 – 1990), bývalou manželkou významného filmaře Charlese Chaplina. Do Německa se už nevrátil a s Paulette žili hlavně ve Švýcarsku. Remarque zůstal bezdětný.

Některá díla:

Romány o válečné době **Na západní frontě klid** (Im Westen nichts Neues; 1928 časopisecky, 1929 knižně; první a patrně nejlepší Remarqueův román, silně autobiografický, líčí očima mladičkého vojáka – donedávna studenta – hrůzy První světové války na západní, tedy francouzsko-německé frontě; americký film 1930: režie Lewis Milestone, v hlavní roli Lew Ayres; 2 Oscary – první případ, kdy Oscara za nejlepší film dostal filmový přepis románu; americko-britský televizní film 1979: režie Delbert Mann, hrají Richard Thomas /Pavel/, Ernest Borgnine /Kaczynsky/, Tomáš Juříčka aj., válečné exteriéry byly natočeny v Československu; americko-německý film 2022: režie Edward Berger, v hlavní roli Erich Kammerer, film byl natáčen v České republice), **Cesta zpátky** (Der Weg zurück; 1931; navazuje na předchozí román, zachycuje návrat mladých vojáků, traumatizovaných válkou, do mírového života v rozvráceném Německu), **Miluj bližního svého** (Liebe Deinen Nächsten; časopisecky 1939, knižně 1941; příběh studenta, který prchá před nacismem: odehrává se ve 30. letech mj. v Praze), **Vítězný oblouk** (Arc de Triomphe; 1946; ze života německého lékaře – antifašistického emigranta v Paříži těsně před německým vpádem r.

1940; americký film 1948: režie Lewis Milestone, hrají Charles Boyer, Ingrid Bergmanová, Charles Laughton; britský TV film 1984: režie Waris Hussein, hrají Anthony Hopkins, Lesley-Anne Downová aj.), **Jiskra života** (Der Funke Leben; 1952; příběh z nacistického koncentračního tábora), **Čas žít, čas umírat** (Zeit zu leben und Zeit zu sterben; 1954; německý voják se před koncem Druhé světové války vrací z východoevropské, tedy německo-sovětské fronty), **Černý obelisk** (Der schwarze Obelisk; 1956; z Německa v období krize po První světové válce, kdy se již objevuje podhoubí pro budoucí vzestup fašismu);

Společenské romány **Tři kamarádi** (Drei Kameraden; 1936), **Nebe nezná vyvolených** (Der Himmel kennt keine Günstlinge; 1961; americký film *Bobby Deerfield* 1977: režie Sydney Pollack, hrají Al Pacino, Marthe Kellerová aj., děj z prostředí automobilových závodů modernizován do světa Formule 1).

<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1314673-e-m-remarquea-znicila-valka-i-kdyz-unikl-jejim-granatum>

<https://www.findagrave.com/memorial/116154193/ilse-jutta-remarque>

<https://filmstarfacts.com/2020/02/11/paulette-goddard-1910-90/>